

Wereldsteden

Nadia Bouras e.a., (red.), *Wereldsteden van de Lage Landen. Stadsgeschiedenis van Nederland en België* (Amsterdam 2025) Atlas Contact, 442 blz., €34,99

Deze bundel gebruikt het begrip wereldstad voor grote én kleine steden die tijdelijk verbonden waren met ontwikkelingen of gebeurtenissen elders in de (toen bekende) wereld.

De Lage Landen hebben vanaf de oudheid een duidelijke samenhang en steden waren er al vroeg in de middeleeuwen knooppunten van wereldwijde sociale, economische, religieuze, culturele en politieke uitwisseling of verwevenheid. In vijftig artikelen over 41 steden beschrijven 67 historici de invloed van de voortdurende globalisering op deze steden. Steeds kenden ze een 'werelds element', sommige zelfs vaker en van zeer verschillende aard. Zo was de Hanzestad Deventer in de middeleeuwen met de wereld verbonden door de handel maar ook door een beweging van religieuze vernieuwing, de Moderne Devotie; de komst van de Middelbare Koloniale Landbouwschool in 1912 daar laat zien dat koloniale relaties

niet waren voorbehouden aan hoofd- en havensteden.

De mondiale benadering van de stadsgeschiedenis leidt tot verrassende gevallen. Brussel inspireerde balling Karl Marx tot zijn mondiaal toegepaste leer. Voorburg was enkele eeuwen de naar keizer Hadrianus genoemde Romeinse stad Forum Hadriani, in 122 gesticht in diens aanwezigheid. Vanuit Brugge verspreidde in de 15de eeuw de loterij zich als een olievlek over de wereld en het was in dezelfde eeuw ook de kosmopolitische cultuur-hoofdstad van het Bourgondische Rijk. Amsterdam werd in de 17de eeuw het wereldcentrum voor de Joden die van elders uit Europa kwamen. Dat jeneverstad Schiedam nu in West-Afrika synoniem is met plengoffers en relatiegeschenken, gaat terug op de 18de eeuw, toen gedistilleerde dranken, met name jenever, als ruilmiddel dienden in de trans-Atlantische slavenhandel en aan slaafgemaakten op plantages werd verstrekt. Hoewel de wereldse verbanden niet steeds moeiteloos herkenbaar of vanzelfsprekend zijn, is deze chronologisch opgezette, originele, en toepasselijk geïllustreerde bundel smullen voor de liefhebber van stadsgeschiedenis.

Henk Slechte is historicus en schrijver.

